

BCU Cluj / Central University Library Cluj

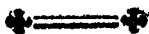
(XXII.)

A' TS. ÉS KIR. FELSÉG' KEGTELMÉVEL

Indúlt BÉTSBŐL Kedden' 15. Mártziusban. 1796.

A u f t r i á b o l.

A' Mártziusi napok itt olyanok, a' millyenek a' leg keményebb és tartósabb telek utánn szoktak következni. A' közepei a' napoknak, az ő hosszabbodásokhoz képpelt tiszták és melegék lévén, a' havat lassan-lassan olvaszttyák, éjtzaka pedig nagy hidegek vagynak. — Egy szóval, ha valaki a' mult éjztendőbenn el-aludt volna, és ma serkennefel, azt gondolhatná, hogy az idénn leg nagyobb tél volt. — Mitsoda következése leszen ezeknek a' Mártziusi kemény éjtzakáknak a' gabonára nézve, erőssenn bizontalankodnak felette a' mezei gazdák. — A' magosabb helyekről a' havat a' nappali hévség el-sütötte, és minden nap fel-melegitvén, éjtzakára min-

denkor esmét meg-fagylalja: az északos lapájokat ellenbenn magofs hó fedi.

* * *

Hát a' *Politikai* egek mi némü tavaszszal ke-
tsegtetik az embereket? — Ez nagy kérdés. Már
itt nagy vólt a' Tél: következés-képpenn méltán las-
su lépésekkel jöhet elő a' Tavasz is. A' Politikai
gazdák méltán biztonalankodnak. A' szelek sok féle-
képpen változnak minden 24 órák alatt. Ha ma a'
békeségnek kellemetes *Nap-nyugoti* szele olvaszttya
a' meg-fagyott remenséget: holnap esmét a' fagylaló
Északi szelek süvöltének. Holnap utánn a' *Béli* me-
leg szelek élészgetik ujra a' világot. — Azonbann men-
nél lassabbann tavaszodik, annál tartósabb és kel-
lemetesebb leszén a' nyár!

Közönséges vélekedés az, hogy mind a' Fran-
ziáknak minden felé hallató kemény sántzolásaik,
mind egyéb hadi készülétek, *defensive* tételnek in-
kább, mint *offen ive*. — Mondgyák; hogy a' békes-
ségneknek nagy munkája, az ellenséges táboroknak
jelen-létib' nn fogua folytatódni; 's-hogy az elő-fel-
tételek *Máintz*bann határozatnak-meg, a' melly
utánn valamelly más városbann, *Congressus* leszén.
Prussia' résziről *Hardenberget*, *Anglia'* résziről pe-
dig Lord *Grenvillét*, mar ki is nevezte a' hír, hogy
ezenn a' nagy munkáun jelen legyenek. —

Illyen *mondgyák*-at, árkusokat irhatnánk: azon-
bann ha meg-kérdene valaki, hogy honnann mond-
gyuk mind azokat — nem tudnánk bizonyoson
semmi fundamentomot elő hozni. Jobb tehát meg se
nyitni a' szánkat; annyival is inkább, mivel a' más
bírek, éppen nem békefségesek. —

Fébr. 22-dikénn írják *Brüsselből*, hogy *Jourdán*
és *Pishegrü*, az ellenségeskedéseknek mennél ha-na-
rább való el-kezdésére, a' Directoriumtol egyenes
parantsolatot vettek; a' mellynek az is neveli hite-
lenségit, hogy mind a' *Luxemburgbann* mind a' *Metz*

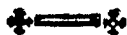
körül fekvő Frantzia csoportok, a' *Mosella* felé való közeledésre rendelést vettek.

Egy 28-dik Fébruáriusi *Acheni* levél szerént, Gen. *Fourdan* az előtt 3-mad nappal már oda érkezett volt. Az nap estve meg-jelent a' bálbann, a' melly az ő tiszteletire adattatott, és más naphaladék nélkül, *Dürenen* keresztül, a' táborhoz indult.

*Wesel*ből *Mártzius*' 2-dikánn irták, hogy *Fourdan* a' tulsó *Rénusi* vidékekre meg-érkezővén, mindenütt nagy tiszteletekkel és illuminációkkal fogadtatott; 's-gyanítható-képpen, mi-helyest a' hideg napok engedik, a' mellyek a' *Rénus* mejjékeinn is igen legényesek, az ellenségeskedések mindgyár el-kezdődnek.

A' Frantzia Directorium egyenesen meg-határozta, hogy a' *Rénusonn* túl fekvő, és most a' Frantziák által el-foglaltatva lévő *Prussus* vidékek is, *eröltetett költsön*t fizessenek. A' reájok vettetett summa 150 ezer Livrányi jó pengő pénz. — Hallatik, hogy a' Szövetséges Belga Tartományok is hasonló *eröltetett költsön* által fogják meg-probálni magokat a' sárból ki-segíteni.

A' *Mósa*' és *Rénus*' vize között múlato Frantzia Nemzeti Ágens *Caselli*, közelébről egy jelentést tétetett az *Acheni* ujságban közönségesse, a' mellyben így szoll: — „*Hazafiak!* A' Directorium kijelentette, hogy a' *Rénusonn* innen fekvő *Prussus* vidékek semmi *jus* szerént nem kívánhatják az *eröltetett költsön* aloll való ki-vétetést. Innen tudósítást vehetnek azok az emberek is, a' kik olyan hirdetéseket tettek, mint-ha a' *Mosa* és *Rénus* között fekvő más tartományok is ki-vétetődnének ezen költsön aloll. A' *Prussus* Király maga tsak annyit tud abbol a' közönséges levelekbenn keringő és a' Directoriumhoz irt jelentéséből, a' mellyet én *copiában* tsak ugyan el-küldöttem a' Directoriumhoz, mint a' *Japáni* Császár. Ez nem egyéb hanem valósággal itélve, valami vastag kapitalisu és a' maga aran-

nyal tallyes lédíji mellett nyájasonn szunnyadó *Geldriai* Kereskedőnek munkája lehet. &c.

A' Frantzia fegyveres seregek a' *Rénus* jobb partyán *Düßeldorfnál* még készítik a' kemény fántzokat, és olyanok a' tekintetek, mint-ha a' háborunak el-kezdődésekor ezt a' várat fognák egy olyan bátorságos meg-allapodásnak közép-ponttyául tartani, a' honnann további próbáikat tenni igyekeznek. — Azok a' két *árcusok*, a' mellyeket a' *Rénus* vize itt formál, bé-sántzoltattak és a' hely a' víz' alá való vétethetődésre alkalmasfá téteződöt. — Azok a' *Düßeldorfi* bástyák ellenbenn, a' mellyekről a' *Rénus'* bal partyára vissza lehetett volna ágyuzni, el-rontattak, a' mellyből azt lehet észre venni, hogy a' Frantzia Indzsínerek a' *Düßeldorftól* való vissza-nyomattatásról is gondolkodtak és azért rontották-le a' jobb partrol a' balra szolgáló ágyuzó készülleteket, hogy ha által kéntelenítettnek szaladni, az alatt ne legyenek az ellenségnek kész sántzai, a' mellyekről reájok ágyuzhasson. A' *Bergi* vidékek, egész a' *Prussus* határokig, sok Frantzia fegyveres csoportokkal vagynak meg-rakva.

*Coblentz*ből is hasonlót írnak a' Frantziák' sántzolásaikról: — „A' Frantziák (így szoll az Író) bámulásra méltó sántzokat és futó-árkokat készitenek itt. Az ugy nevezett *Karthaus* hegy, hasonló egy várhoz. A' város előtt a' *Rénus* hidgya mellett, minden nap 1500 emberek dolgoznak egy futó-árkonu, a' melly a' *Péterbergig* nyúlik, a' mellyen egyik *Battéria* a' másikat éri. *Trierbe* a' napokban 121 ágyuk érkeztek *Metzből* minden hozzájuk tartozó készületekkel együtt. A' Frantziák úgy ítéltek vólt eleinten, hogy ne próbálják meg-oltalmazni *Triert*, hanem *Generál Marceau* oda találván menni téli szállásra, az alatt kezdett úgy gondolkodni, hogy *Triert* is meg-oltalmazható állapotba helyheztesék. Ez az oka, hogy a' vár bastyáinn minden napokon több mint 2000 parasztok dolgoznak, és a' puskapor-magazinum is ide vitetetett *Pálsból*. —

(Valyon nem ez a' General *Marceau* az, a' ki-ről a' minap irták vólt, hogy egy városbann arra akarván ötet a' Polgár-mester reá beszélleni, hogy ne kézzittese a' vároft ellenség elibe, mivel-hogy nintsenek Kazamatái a' várnak: a' mellyre a' Generalis azt felelte: — hogy, hozat ő *Páris*bol kazamatákat is?)

H á g á b o l.

Minekutánna a' Közönséges Rendeek sok napokig vetélkedtek vólna felette, hogy mikor kezdögyék-el a' Convent, úgy láttzik, hogy tsak ugyan az első végzés mellett maradtak a' Rendeek, és a' Convent 1-ső Mártyziusban gyült öfzfze, a' melly iránt a' rendelés Fébr. 23-dikán trombita szó mellett hirdetetett-ki *Hágabann*. —

A' Conventhez való kézzületek azonbann addig is szünetlenek. A' Gyülés' palotájává, a' Helytartó udvara-beli Bál-ház rendeltetett. A' benne lévő régi két muzsikai Karok, a' nézők' számára kézzitettek - el: de olyan kitsiny a' benneek levő üreفسég, hogy 100 embernél több bé nem tér. A' Convent' Præsefsinek és Vice-Præsefsinek, leg elöll kézzitettek ülő-helyeket. A' Kép-viselők' ülő-helyei, valamint *Páris*-ban, úgy itt is meg-numerizálva vagynak, és a' Kép-viselők minden 14 nap alatt széket változtatnak. A' voxolások' alkalmatofságával pedig tsak a' székek' száma, és nem a' Kép-viselők' neve szollittatik; a' melly előre való kézzületek mind tsak oda tzéloznak, ne hogy itt is, mint *Párisban* történt vólt a' dolog, *Jobb* és *Bal* oldal, vagy más szóval *Hegy* és *Völgy* származzon.

A' több mint 100 esztendöktől fogva *Hollandiai* szolgálatbann lévő *Helvétus* seregek, a' múlt Fébr. 16-dikánn forma szerént való *absitot* kapván, már most a' haza-takarodásbann foglalatoskodnak: de úgy kezdik észre venni, hogy nagy rézfint tovább is a' Respublika' szolgálattyábann szeretnek maradni.

mellyre nézve, ki egyik ki másik *Belga Regement*-be vállal közzüllök izolgálatot.

F r a n t z i a O r f z á g

A' házasoknak egymástól való el-válhatása még nintsen állandó törvények alá rekesztetve *Frantzia* országban. A' múlt *Fébr. 19-dikén* egy *Commissiót* rendeltek az *Öt-százak*, a' melly ezeket a' törvényeket még jobban meg-visgálni, és a' benne találtató *hijánofságokat* meg jobbitani köteleztetik.

Ennek alkalmatofságával a' *Respublika*' költségeit rendbe-szedő *Commissió*' nevébenn is egy *környülállásos jelentést* tett *Camüs* leg előbbször. Beszédinek tzielja az vólt, miként kelljenn a' *Status-költségeibe*, a' rendet és gazdálkodást bé-hozni. — „A' *Commissió* (ez vólt a' summája a' *Camüs*' beszédinek) meg szünés nélkül a' *Status*' költsége és jövedelme között való egyenlőségnek fel-találásánn munkálodik. A' költség, természet szerént két féle: *Rend szerént* és *Rend kívül* való. A' *Rend szerént* való 3 *Classis*ba tartoznak. Az első *Classis*-beliek a' *Status*-ados-ságai, és a' *Constitutzió*ban meg-határozatva lévő minden közönséges *Tisztviselő*knak fizetése. A' *második* *Classis*úak az *Adminisztráció*nak azokra az ágaira, 's-ollyan *tisztviselő*kre való költségek, a' mellyek a' *Törvény-hozók*' *Decretom*jaik által állittatnak-fel, és a' *környülállások*hoz képpeft, *ujjabb Decretomok* által, el-törölttethetnek, vagy más formába vétetődhetnek. A' *harmadik* *Classis*ba azok a' költségek tartoznak, a' mellyek egy vagy más köz haszonná fordittatnak. —

„Az első *Classis*-beliek, mint-hogy azok bizonyos tekintetbenn a' *Constitutzió* által vagynak meghatározatva; keskenyebb határok közzé nem szoritathatnak: hanem a' két utolsóbb *rend*-belieknek, örökké az időhöz, és annak változásaihoz kell alkalmaztatódní. „ —

Meg mutatta továbbá *Camüs*, melly káros legyen a' *Status*-javainak el-pazérlása, a' *Familiákra*, a' *izor-*

galmatofságra, és a kereskedésre nézve; mint-hogy a Státus vezedelmes adó-fizetéseket rendelni, 's-még ennél is vezedelmesebb költsönözéseket tenni kéntelenítettvén, mindeniket el-pufztította. — Az utánn a sok szükségesetlen hivatalok és tisztviselők ellen beszélt az Orátor, a velek való rosz gazdálkodás módgyát is le-irván egyszersmind. Elő hozta p. o.: a Geographica Mappákra gondot viselő Hivatalt, a melly esztendőnként 158 ezer Livrákba kerül a Státusnak, pedig már meg vagyon mutatva, hogy 42 ezer Livra elégséges volna reá, &c.

Egy Párisi Ujjságban a Camüs' beszédgyinek egy fontos Toldalékja jött a napokban a világ' elibe, ilyen nevezet alatt: — „Első Számba-vétele annak a költségnek, a mit a Soverain Nemzet, a Constitutio' szerént meg-határozatva lévő Tisztviselőknek, a Myriagramm nevü búza-mérték szerént, esztendő alatt fizet. — (Myriagramm, egy mázsának 5-töd részit teszi; melly is 20 font.)

„Az öt Directoriális szemellyek közzül (így szól az Iró) külön-külön mindeniknek 50 ezer Myriagramm, vagy pedig 12 ezer mázsa búza az esztendői fizetése, a mázsát 100 fontra számlálva. Mázsája a búzának a Sequanai Departamentomban, 1041 Livrára vagyon taxálva. &c., — „Hat Ministerek közzül egynek-egynek 25 ezer, a Külső Ministerek pedig még ezen feljül 21,875 Myriagramm a fizetése &c. — Ezekből a prämíákból azt a következt vonnyak végre az Iró, hogy egyik-egyik Directornak a fizetése napjában (de tsak Aassignatában, ez nekiek tsupa kész pénzbe számlálta) 29,153 Livrára, esztendő alatt 10 millió 641 ezer 102 Livrára; ez szerént mind az 5 Directorok' fizetése 55,206,551 Livrára — a 6 Ministerek' fizetése esztendő alatt külön-külön 5,320,551, mind együtt 31,923,306 — a Külső Ministéré egyedül 7,980,826 Livrára megyen. — A Törvény-hozók' fizetése egynek-egynek 30,000 Myriagramm lévén, és ezt is az előbbeni mérték szerént vetven-fel az Iró, utoljára úgy találja, hogy a Directoriumnak, Ministereknek, és a Törvény-hozóknak

fizetése Afsignatábann esztendő alatt többre megyen 2 Milliárdoknál, vagy 2 ezer Millióknál. — E' mellett még a' 11 ezer Ágensnek is a' Myriagramm szerént fizettetnek, mint-hogy a' Confitutzió szerént minden Municipális helyenn egy-egy ilyen Nemzeti Ágensnek kell lenni. — Ezenn szám-vetésbenn azt vette-fel az Író mértéknek, hogy, a' mi p. o. az egyik Directornak a' fizetésit illeti, 12 ezer mázsa buzából hány kenyér sült-e ki olyan, a' mellyért most a' Párisi piatzonn 40 Livránál többet is adnak; és a' kenyérnek ezenn számát 40-nel sokszorozván, úgy hozza-ki azt, hogy a' Directorium' tagjai, a' Ministerek, és a' Törvény-hozók, most esztendő alatt 2 Milliárdoknál többre kerülnek. A' melly summa, ha 200 Livra Afsignatát tsak 1 Livra kész pénzre teszünk is, még is 10 Millió Livra kész pénzre megyen.

A' Directorium a' napokbann egy Hirdetést tétett Párisban közönségsé, mellybenn okokat hoz elő, a' mellyekre nézve ez utánn, tsak azoknak ofztat maga kenyeret, a' kiknek arra valósággal szükségek vagyon, mások ellenbenn igyekezzenek magok szerezni magoknak. Az okok között, a' mellyekre nézve ezt tselekefzi; elő hozza, hogy Párisban most 150 ezerrel vagyon több lélek, mint eddig vólt, és a' lakosok száma még most is naponként nevedik, mivel itt kenyeret ingyen kapván, minden vidékekről ide todúlnak lakni nagy számmal az emberek.

A' Lovak' requisitziója szorgalmatoson; foly: a' Directorium olyan Quietántziával fzedi-el őket a' tulajdonosoktól, hogy 3 hónapok alatt kész pénzel váltya vizsgálja a' Quietántziákat. — Párisbann még is annyi a' kotsi most is, mint ez előtt vólt.

* * *

Ehez a' fél-árkus Ujjsághoz, valamint szintén az V-dik és XII-dik darabokhoz is, egy-egy Toldalék, tartozott volna: de a' mi a' még eddig előre el nem látott akadály miatt el-haladótt, egészszenn el nem maradott. Ujjságunk pedig most több nem vólt.

P. D.